

Oikaisuvaatimus opetus- ja sivistysjohtajan päätöksestä

KH 15.10.2024 § 314
3417/01.00.00/2024

Valmistelija

opetus- ja sivistysjohtaja Juha Holappa

Pudasjärven kaupunginhallitus päätti käynnistää yhteistoimintamenettelyn tuotannollisin ja taloudellisin perustein 8.8.2023 § 275. Kaupunginhallitus totesi yhteistoimintaneuvottelut päättyneiksi ja hyväksynyt neuvottelutuloksen päivämäärällä 28.11.2023 § 403.

Pudasjärven kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyi vuoden 2024 talousarvion 18.12.2023 § 79. Talousarvion osassa henkilöstökuluihin vaikuttavat muut toimenpiteet vuonna 2024 todetaan että: Henkilöstön lomautus 1 viikko (7 kalenteripäivää) Työnantajan arvioon mukaan henkilöstövaikutukset lomautuksissa koskisivat 207 työntekijää. Kustannusten vähentämistarve kaupungissa on lomautuksen perusteena. Lomautusten perusteena ovat taloudelliset syyt. Pudasjärven kaupungilla on vuonna 2024 pakottava tarve kustannusten vähentämiseen henkilöstömenoissa, minkä vuoksi työnantajan on toteutettavat säästöt lomautuksilla.

Opettaja **Eeva Tyni** vaatii, että:

1. Pudasjärven opetus- ja sivistysjohtajan päätös 10.09.2024 § 125 tulee kumota, ennen kuin hallinto-oikeuden päätös lomautuksen lainmukaisuudesta on tutkittu. Päätöksessä ei ole katsottu lapsen etua; Perusopetuslaki 21.08.1998/628, 3a § (11.3.2022/163) Lapsen edun ensisijaisuus, vaan kaupungin taloudellinen tilanne ja säästötavoitteet.
2. Päätöksen täytäntöönpano tulee välittömästi kieltää siihen saakka, kun asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä. Lomautus tulee perua. Lomautuksessa ei toteudu Perusopetuslain (1998/628) 3a §:n edellyttämä lapsen edun ensisijaisuus, vaan ensisijaisena on huomioitu kaupungin huono taloudellinen tilanne ja säästötavoitteet.

Muutoksenhakija perustelee näkemystään lomautuspäätöksen lainvastaisuudesta seuraavasti:

1. Opetushenkilöstön lomauttaminen ei vaikuta Pudasjärven kaupungin velvollisuuteen huolehtia siitä, että opetusta koskevaan lainsäädäntöön kirjatut opetukseen osallistuvan subjektiiviset oikeudet ja lainsäädännöstä tulevat velvoitteet toteutuvat. Kaupungin lomautusten aikaiset opetusjärjestelyt rikkovat perusopetuslakia ja -asetusta, perustuslakia ja YK:n lapsenoikeuksia koskevaa yleissopimusta.
2. Kaupunki ei ole ennen lomautuspäätöksen tekemistä selvittänyt, pystyykö kaupunki täyttämään perusopetuslaista tulevat velvoitteensa lain edellyttämällä tavalla lomautusten aikana.
3. Hallinto-oikeus ei ole voinut ottaa kantaa asiaan, koska Pudasjärven kaupunki ei ole tehnyt lomautuksen ajalle suunnitelmia opetuksen järjestämisestä.
4. Jos opettajat lomautetaan, oppilaat eivät saa lomautuksen aikana perusopetuslain 30 §:n tarkoittamaa opetussuunnitelman mukaista opetusta perusopetusasetuksen 1 §:n mukaisen henkilökunnan antamana.

5. Suomea sitoo YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus. Se on osa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Sopimus velvoittaa valtiota ja kuntia ottamaan kaikessa viranomaistoiminnassa ensi sijassa huomioon lapsen edun

6. Työnantaja ei kohtele opetushenkilöstöä tasapuolisesti lomautuspäätöksessään, koska osaa opetushenkilöstöstä ei lomauteta lainkaan. Esimerkiksi toimipisteet, joissa työskentelee kaksi opettajaa, heitä eivät lomautukset koske.

Lisäksi muutoksenhakija pitää päätöstä epätarkoituksenmukaisena, koska Pudasjärven kaupungissa on jo toteutettu opetustoimeen kohdistuvia säästöjä ja leikkauksia. Tuntikehyksen pienentäminen on suoraan alentanut yleissivistävien opettajien palkkoja, suurentanut opetusryhmiä ja muuttanut työoloja aiempaa vaativammiksi.

Opetushenkilöstön lomauttaminen ei ole opetusta koskevan lainsäädännön vastaista, mutta kaupungilla on velvollisuus huolehtia siitä, että opetukseen osallistuvan oikeudet toteutuvat lomautuksista huolimatta. Työnantajan ei olisi välttämätöntä vastata lomautuksien lainvastaisuuteen liittyviin vaatimuksiin siltä osin, kun esitetään väitteitä siitä, että lomautus olisi opetustoimintaa koskevan lainsäädännön vastaista. Näihin väitteisiin työnantaja vastaa lomautuksen aikaisen opetuksen hyvällä suunnittelulla ja osoittaa tämä riittävän yksityiskohtaisilla selvityksillä. Yksityiskohtaisessa lomautussuunnittelussa on otettu huomioon lakisääteisten palveluiden (opetussuunnitelman mukaisen opetuksen) turvaaminen asiakasturvallisuutta vaarantamatta.

Lomauttamisen perusteet ovat sinänsä virka- ja työehtosopimusten tulkintaa, eikä näitä perusteita käsitellä oikaisuvaatimusmenettelyssä. Lomautuksen perusteena on kunnan kustannusten pakottava vähentämistarve.

Oikaisuvaatimuksen tekijän väitettä lomautuspäätöksen vaikutuksista lapsen edun ensisijaisuuteen on syytä tarkastella pidemmällä ajanjaksolla. Annettu lomautuspäätös on kestoaltaan verraten lyhytkestoinen ja sen vaikutukset hiemankin pidemmällä tähtäimellä jäävät varsin vähäisiksi. Mikäli Pudasjärven kaupunki onnistuu tällaisella toimenpiteellä korjaamaan talouttaan siten, että laadukkaat opetus- ja koulutuspalvelut turvataan jatkossa Pudasjärven kaupungin toteuttamina, on päätös ehdottomasti pitkällä tähtäimellä parhaiten lapsen edun mukainen. Lapsen edun ensisijaisuuden tarkoituksena pidetään lapsen oikeuksien toteutumisen varmistamista ja lapsen hyvinvoinnin ja kokonaisvaltaisen kehityksen turvaamista. Erityisesti lapsen kehityksen näkökulmasta asiaa tarkasteltuna, vastuulliset pitkällä tähtäimellä tehdyt päätökset turvaavat lapsen edun ensisijaisuutta parhaiten.

Pudasjärven kaupunki ei lomautuksia toteuttaessaan jätä oppilaita ilman päivittäistä opetusta. Lomautuksen aikaiset järjestelyt on suunniteltu siten, että oppilaiden ja opiskelijoiden lakisääteiset oikeudet huomioon ottamalla, huolellisella suunnittelulla ja lomautuspäivien sijoittamisella opetus voidaan myös lomautuksen aikana järjestää sitä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Lomautussuunnitelmaa voidaan muuttaa tarvittaessa myös lomautusten aikana, mikäli lakisääteiset velvoitteet eivät muuten toteutuisi. Suunnittelussa huomioidaan esitetyt turvallisuusriskejä sisältävät opetusaineet. Niiden sijaan järjestetään muuta opetusta opetuspäivien aikana tai muutetaan sisältöä niin, että ne ovat toteutettavissa. Erityisopetusta voidaan lomautusten aikana tarjota jaksotetusti luokanopettajan, aineenopettajan tai mahdollisesti koulunkäynninohjaajan

antamana. Hallinto-oikeus ei muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen mukaisia lomautussuunnitelmia ole voinut ottaa arvioitavakseen, koska valitus hallinto-oikeuteen on tehty valtuuston talousarviopäätöksestä ja lomautussuunnitelmat on tehty vasta valmisteltaessa lomautuksen toimeenpanopäätöksiä.

Opetushenkilöstön lomautuspäätökset on tehty siten, että opetuksen järjestäminen ja turvallisuus eivät missään tilanteessa vaarannu. Tästä syystä johtuen lomautukset eivät koske kaikkia opetustoimen tehtäviä. Näissäkin tilanteissa lomautusten suunnittelu on tehty lasten etu ensisijalla asettaen, eikä kysymyksessä ole työntekijöiden asettaminen eriarvoiseen asemaan.

Muutoksenhakijan esittämään tarkoituksenmukaisuusperusteeseen on mahdollista todeta, että Pudasjärven kaupungin säästötoimet ovat kohdistuneet kaikkiin kaupungin toimialoihin, ei vain opetustoimeen. Opetushenkilöstöä ei siten ole perusteltua jättää lomautusten ulkopuolelle.

Nyt muutoksenhaun kohteena olevalla lomautuspäätöksellä ei ole vaikutusta lain määrittämiin tavoitteisiin eikä oppilas- ja opiskeluhuollon toteuttamistapoihin. Lisäksi on syytä mainita, että lomautukset eivät koske lain tarkoittamaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon henkilöstöä. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella voidaan todeta, että opetus- ja sivistysjohtajan päätös (10.9.2024 §125) ei oikaisuvaatimuksessa esitetyn perusteiden ole lasten oikeuksien, perusopetuslain eikä minkään muunkaan lain vastainen, eikä sitä näin ollen ole tarpeellista oikaista, peruuttaa tai sen täytäntöönpanoa kieltää.

Kaupunginjohtajan esitys Kaupunginhallitus päättää hylätä oikaisuvaatimuksen perusteettomana.

Päätös Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Jakelu oikaisuvaatimuksen jättäjä